

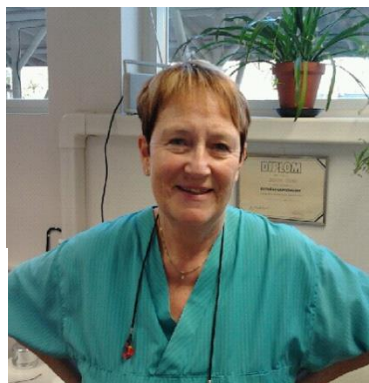

LYCKSELE
KOMMUN
LIKSJUON KOMMUVDNA

Lokalt Utvecklingsprogram (LUP)

Styrning och ledning i Lycksele
kommuns utvecklingsarbete 2015-
2020.

Antagen av kommunfullmäktige 2015-12-21 § 142

VÄSTERBOTTEN

Innehåll

Bakgrund och syfte	3
Lokalt utvecklingsprogram för Utbildning	4
Åtgärds punkter i kommunens lokala utvecklingsprogram - Utbildning.....	7
Lokalt utvecklingsprogram för sociala verksamheter	9
Åtgärds punkter i kommunens lokala utvecklingsprogram – Sociala verksamheter	12
Lokalt utvecklingsprogram för Teknik, Näringsliv, Kultur och Fritid	13
Åtgärds punkter i kommunens lokala utvecklingsprogram – Teknik, Näringsliv, Kultur och Fritid	19

Bakgrund och syfte

Detta dokument är Lycksele kommuns lokala utvecklingsprogram, vilket är styr- och ledningsdokument för Lycksele kommuns allmänna utvecklingsarbete. EU, Sverige, Västerbottens län och Lycksele kommun har stora skillnader mellan och inom sig. Dokumentet syftar till att beskriva och föreslå åtgärder för Lycksele kommuns del, samt redovisa och redogöra för vilka möjligheter kommunen har för att bidra till hela detta spektrum, dvs. alltifrån den egna kommunens enskilda medborgare till hela europeiska unionens utveckling och framgång.

Det lokala utvecklingsprogrammet är indelat i tre delar,

- Utbildning
- Sociala verksamheter
- Teknik, Näringsliv, kultur och fritid

Dessa tre delar är skilda från varandra för att möjliggöra en god överblick över genomförandet på verksamhets- och enhetsnivå, men ansvaret för utvecklingsinsatserna är av kommunövergripande karaktär, dvs. samtliga kommunanställda har ett ansvar för den lokala utvecklingsstrategins genomförande genom det lokala utvecklingsprogrammet.

Kommunens myndighetsfunktioner ligger till stor del utanför detta utvecklingsprogram, beroende på att myndighetsfunktionernas roll är att genomföra översyn, revision etc. vilket styrs av framförallt nationell lagstiftning. I vissa delar kan dock kommunen initiera regelverk (t.ex. i form av juridiskt bindande detaljplaner) vilket programmet också använder sig av.

Programansvarig funktion är Kommunchef och återrapportering ska genomföras återkommande till kommunledningsgruppen.

Lokalt utvecklingsprogram för Utbildning

Inledning

Utbildning, kunskap och kompetens är i Europa 2020-strategin grundbultarna för att möjliggöra strategins uppfyllande avseende de tre målplattformarna; *Smart tillväxt*, *Hållbar tillväxt* och *Inkluderande tillväxt*. På den nationella nivån har utbildning, kunskap och kompetens varit en av Sveriges och Västeuropas största konkurrensfördelar på den internationella och globala arenan. Regionalt har, och fungerar Lycksele kommun fortfarande som ett utbildningscentrum. Med en även på regional nivå jämförelsevis liten befolkning, har Lycksele de senaste decennierna tappat en del av de komparativa fördelar man haft som utbildningsort. Trots detta är utbildning och kompetens viktigare än någonsin.

Bakgrund

Utbildningsverksamheterna är tydligt reglerade i lag vad gäller många områden. Vissa områden, såsom högre ambitionsnivåer än den lagstiftaren satt, samt resurstilldelning, resursfördelning och organisering av verksamheten är kommunala ansvarsområden. Då utbildningsväsendet i stora delar är lagstyrda finns inte möjligheten att ifrågasätta eller justera de övergripande målen för utbildningsväsendet. Lagstiftningen ligger även till grund för den allra största delen av verksamheten. Anpassning och samspel mellan utbildningsväsendets verksamhet, resultat och övriga samhällssektorer är dock många gånger av avgörande betydelse för den samhällsnytta som uppstår ur utbildningsverksamheterna.

Förarbeten

Förarbetena till Lokal utvecklingsstrategi och lokalt utvecklingsprogram består framförallt av en genomgång av de regelverk som styr utbildningsväsendet, samt av inhämtning av information från verksamhetsföreträdare inom kommunens utbildningsväsende, från övriga kommunala verksamheter, samt från intervjuer med kommunens näringsliv.

Utbildningsverksamheterna i kommunen bedömer att utbildningsmålen som är satta av kommunfullmäktige, i skollagen och på europeisk nivå kan nås via ett fortsatt arbete vad gäller förebyggande arbete, tidiga insatser gentemot elever, men flaggar samtidigt för vikten av förkunskaper och grundläggande förutsättningar. Detta gör att t.ex. en förändring av andelen nyanlända med flyktingbakgrund, vilka ofta har sämre eller helt saknar studiebakgrund och baskunskaper påverkar utbildningsresultaten.

Utbildningsverksamheterna ser det som nödvändigt att även använda omkringliggande kompetenser från Socialtjänst, Bibliotek, Musikskola, Studieförbund och Kulturella föreningar för att nå målen.

Undervisning och pedagogiska utmaningar

Utbildningsverksamheterna ser det som nödvändigt att huvuduppgifterna i samtliga skolformer prioriteras, genom att andelen tid som pedagoger och skolledare arbetar

tillsammans med barn, elever och ungdomar ökar. Detta leder till att deltagande i andra, sekundära processer bör minskas. Utbildningsverksamheterna pekar också på att behovet av att prioritera huvuduppgifterna för förskolechefer och rektorer, med vilket avses att mer tid används till att leda den pedagogiska utvecklingen vilket innebär en begränsning i deltagande i sekundära processer.

Utbildningsverksamheterna ser även ett behov av att förbättra verksamheterna för lärande och utveckling i förskolan bl.a. genom förtätningar och därigenom ökat kompetensutnyttjande.

Genom en bra undervisning i grund- och gymnasieskolan läggs grunden för att uppnå kunskapsmålen.

Under de närmaste fem år pensioneras många lärare. Detta i kombination med naturliga avgångar samt föräldraledigheter riskerar att skapa en bristsituation på lärare. Skolan i Lycksele ser redan i dagsläget en brist på nästan samtliga lärarkategorier i för-, grund- och gymnasieskolan.

En utmaning är att förändra tjänstefördelningar till att bli mer flexibla utifrån individuella lärares kompetens och förmåga. Detta innebär att skickliga pedagoger undervisar mer men tar mindre ansvar för aktiviteter som inte berör undervisning. Behov finns också att förändra undervisningens inriktning. Från en traditionell undervisning till undervisning som är mer inriktad mot förmågorna i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan. Digitaliseringen av skolan behöver utvecklas till att i ännu större grad omfatta även elever i de lägre årskurserna. Med detta avses inte enbart hårdvara utan också utvecklingsinsatser riktade till lärare.

Utbildning och samhälle

Externa utmaningar är att förbättra dialogen med elever, ungdomar och vårdnadshavare samt förbättra samverkan inom kommunen med interna och externa parter.

Den samlade empirin ger uttryck för att den enskilt viktigaste faktorn för elevernas studieresultat i skolan är lärarna och deras pedagogiska förmåga. Elever med goda kunskaper från grundskolan har bättre förutsättningar för att fullfölja ett nationellt program i gymnasieskolan. Sjunkande läs- och matematikkunskaper kan vara en av flera förklaringar bakom avhopp i gymnasieskolan. Lycksele kommuns erfarenheter är att fullgjord gymnasieutbildning är en mycket viktig grundförutsättning för framtida försörjningsmöjligheter.

Lycksele kommun har i nuläget 10 grundskolor i vilka även ingår särskola och språkklass. Skolorna har själva stor frihet att utforma verksamheten efter de lokala förutsättningarna. Fokus ligger på en hälsofrämjande lärandemiljö och genom delaktighet, ansvar och positivt bemötande arbetar alla inom skolan för att alla elever ska känna sig trygga och respekterade. Ett stort engagemang för arbetet och en ständig förbättringsprocess av verksamheten är några av ledorden för personalen.

Gymnasieskolan i Lycksele, Tannbergsskolan är till antalet elever den största gymnasieskolan i Västerbottens inland med cirka 600 elever från 20 olika kommuner. Totalt erbjuds 14 nationella program, gymnasiesärskola och vuxenutbildning, vilket totalt berör ca ytterligare 300 studerande. Programvalen till gymnasieskolan följer könsstereotypa mönster, 4 av 17 nationella program uppvisar en jämn könsfördelning. Vilka gymnasieprogram som flickor och pojkar väljer följer uppdelningen på arbetsmarknaden, d v s var kvinnor och män arbetar. För eleverna i gymnasieskolan har flickorna ett högre genomsnittligt avgångsbetyg än pojkarna.

Könsskillnaderna i betyg mellan flickor och pojkar i grundskolan och gymnasiet gäller för riket som helhet och oavsett elevernas socioekonomiska bakgrund. Det är även en något högre andel flickor som har grundläggande behörighet till universitet och högskola efter avslutad gymnasieutbildning. Det är också en högre andel flickor som inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning går vidare till universitets- eller högskolestudier samtidigt som en högre andel pojkar är etablerade på arbetsmarknaden. Pojkar har i genomsnitt sämre betyg än flickor i den svenska skolan. Meritvärdet för en elev utgörs av summan för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Flickorna i Lycksele har ett högre meritvärde än pojkarna, men pojkarna fullföljer i större utsträckning utbildningen. Det är dock en något högre andel flickor som har minst betyget godkänt i svenska, matematik och engelska.

Vuxen- och eftergymnasial utbildning

Kommunen erbjuder vuxenutbildning i flera olika former. Syftet med att erbjudas möjlighet till att studera är för att komplettera ofullständiga betyg eller byta yrkesbana. Det finns också möjlighet till att validera reell kunskap och få dessa kunskaper bedömda via prövning. Den kommunala vuxenutbildningen omfattar grundskolenivå till eftergymnasial nivå.

Lycksele kommun kan ej vara utbildningsanordnare för högskole- och universitetsutbildning, men har via Utbildningscentrum en samordnande roll vad gäller universitets- och högskoleutbildning i Lycksele kommun. Vid Lycksele lärcentrum har knappt 250 personer utexaminerats under åren 2002-2012. Majoriteten har efter avslutade studier gått vidare till kvalificerade yrken. En övervägande del av studenterna är kvinnor, och det är också en övervägande del av kvinnor i befolkningen som har eftergymnasial utbildning. Andelen av befolkningen med eftergymnasial utbildning är lägre än genomsnittet för både Västerbottens län och Sverige. Trenden verkar vara att andelen med eftergymnasial utbildning ökar, framför allt för kvinnor. Under den senaste 10 års perioden har andelen 30-34-åringar med eftergymnasial utbildning i Lycksele ökat med mer än tio procentenheter. Av de gymnasieelever som avslutat sin utbildning har 43,5 procent av kvinnorna och 16,2 procent av männen inom tre år påbörjat en högskole- eller universitetsutbildning.

Umeå universitet har från 2000 fram till 2012 haft en utbildningsfilial lokaliserad till Lycksele, denna filial har haft betydelse för kommunen men även för inlandets

medborgare, då högre utbildningar har möjliggjorts. Lycksele kommun har under ett antal år fungerat som utbildningssamordnare och arbetat för att få olika utbildningar att etablera sig, antingen platsförlagd eller via distans. Tekniska lösningar har möjliggjort att fler får tillgång till eftergymnasiala utbildningar. Utbildningscentrum, som samverkar med i Akademi Norr, fungerar som stödstruktur för de studenter som omfattas av högskolestudier. Utgående från detta bör Lycksele kommun verka för att möjligheterna till högre utbildning stärks ytterligare i kommunen.

Åtgärds punkter i kommunens lokala utvecklingsprogram - Utbildning

Genomförande av:

- Fortsatt förebyggande arbete och tidiga insatser för att öka kunskapsinhämtningen och motverka utanförskap.
Ansvarig funktion: Chef Utbildningscentrum, Chef Chef förskola och grundskola, Rektorer, Chef Stöd 0-20, Chef Arbete, Sysselsättning, Individstöd
- Prioritering av huvuduppgifterna för lärare – mer tid till undervisning, mindre tid för sekundära aktiviteter.
Ansvarig funktion: Rektorer
- Flexibla tjänstefördelningar – mer undervisningstid för skickliga pedagoger
Ansvarig funktion: Rektorer
- Rekrytera fler behöriga lärare, främst inom matematik och naturvetenskap
Ansvarig funktion: Rektorer under ledning av Chef Utbildningscentrum, Chef Skola och barnomsorg.
- Upprättande av handlingsplan för ökad digitalisering av skolan, främst mot yngre årskurser
Chef utbildningscentrum, Chef förskola och grundskola
- Handlingsplan för bättre dialog med elever och vårdnadshavare
Chef 0-20, Chef Förskola och Skola och barnomsorg, Chef Utbildningscentrum
- Schemaläggning av studieteknik
Chef Förskola och Skola, Chef Utbildningscentrum
- Utvecklade utbildningsmöjligheter för redan anställd personal
- Chef Utbildningscentrum, Chef förskola och grundskola, Chef stöd 0-20 Utvecklingsledarfunktioner för utbildningsverksamheterna. *Ansvarig funktion: Kommunchef, chef förskola och skola, Chef utbildningscentrum.*
- Upprättande av styrdokument för kvalitetsperspektiven och integrerade utvecklingsteman i styrning och ledning.

Kartläggning och upprättande av åtgärdsförslag avseende:

- Tidigare och marknadsanpassad SYV-verksamhet
Ansvarig funktion: Näringslivschef, Chef Utbildningscentrum, Chef förskola och grundskola, Chef Arbete, Sysselsättning, Individstöd, Chef stöd 0-20.
- Upprättande av handlingsplan för förbättrad integration
Ansvarig funktion: Kommunledningsgrupp
- Användandet av omkringliggande kompetenser i högre utsträckning för att motverka avhopp, öka kunskapsinhämtning och minska risken för utanförskap, t.ex. i form av socialtjänst, bibliotek, musikskola, studieförbund, kulturella föreningar etc.
Ansvarig funktion: Kommunledningsgrupp
- Sammanställning av projektidéer inom utbildningsområdet som kan realiseras under programmets genomförandetid (2015-2020) i syfte att nå intentionerna i Lycksele kommuns mål och verksamhetsplan, RUS, Nationella Reformprogrammet samt EU2020-strategin. *Ansvarig funktion: Chef Utbildningscentrum, Chef Skola och Barnomsorg och Projektkoordinator*
- Genomgång av Struktur, prioritering och effektivisering av nätverk, samverkansorgan och samverkansformer mellan kommunen och externa aktörer avseende utbildningsverksamheterna *Ansvarig funktion: Chef Utbildningscentrum, Chef Skola och Barnomsorg*

Lokalt utvecklingsprogram för sociala verksamheter

Inledning

Inkluderande samhällen som utvecklar sina medborgare tar sig uttryck i att de som vill leva på en plats också ges möjlighet att göra det, oavsett kön, ålder, fysiska eller mentala förutsättningar, bakgrund eller härkomst, samt ges möjlighet till att utveckla sig själva. I många fall kan man som medborgare dock tvingas att utveckla sig själv eller sina möjligheter för att kunna leva och verka var man vill – på det sätt man vill.

Detta är temat för det lokala utvecklingsprogrammet för de sociala verksamheterna som kommunen bedriver och betjänar samhället med.

Intervjuer och arbetsmöten har genomförts med den tidigare socialförvaltningens ledningsgrupp, liksom med näraliggande verksamheter såsom skolan, och bakgrundsmaterialet i form av inhämtad information är därför mycket omfattande.

Följande utvecklingsbehov har Socialtjänsten redovisat som prioriterade för att möjliggöra uppfyllandet av kommunens mål, den Regionala utvecklingsstrategin, den nationella strategin och Europa 2020-strategin:

- Socialtjänsten konstaterar att trygghet hos barn och unga är av avgörande betydelse. Kunskap hos socialtjänst, skola, förskola och föräldrar är avgörande för att förbättra tryggheten, bryta dysfunktionella mönster, och stärka de sociala nätverken för att familjer.
- Genomgången utbildning till och med gymnasienivå är centralt för framtida arbets- och försörjningsmöjligheter liksom för social inkludering för medborgarna. Även vuxenutbildningsinsatser är viktiga för att möjliggöra att alla åldersgrupper ska kunna hämta igen kunskaps- och kompetensluckor.
- Flexibilitet och individanpassning, samt intresse för individen är avgörande för att insatser sammantaget ska bli inkluderande och effektiva.
- Socialtjänstens erfarenheter pekar på att kommunens mottagning av personer med flyktingbakgrund är avgörande för en positiv framtida utveckling. Men att integrationen måste förbättras, framförallt vad gäller språkkunskaper i svenska.
- Socialtjänsten efterlyser att personer med flyktingbakgrund tas emot med anpassade resurser och insatser, då dessa utgjort och fortsättningsvis också kommer att utgöra ett positivt tillskott för demografi och arbetskraft.
- Utbildningsinsatser för socialtjänstens personal är avgörande för att öka kunskapsnivå och effektivitet i verksamheterna. Socialtjänsten ser gärna därför utvidgade möjligheter att genomgå utbildningar på arbetstid som absolut nödvändiga. Detsamma gäller för utbildningsverksamheterna, där flera yrkesgrupper måste genomgå fortlöpande utbildning.

- Att använda personalens kompetens på rätt sätt är viktigt för att behålla och öka attraktionen till personalens profession.
- Socialtjänsten ser stor nytta med att lyfta in och knyta an tydligare till forskning och utveckling, samt implementera och följa upp nya arbetssätt och metoder.
- Större spridning i kompetenser och professioner välkomnas inom verksamheterna.
- Socialtjänsten anser att kunskap och skicklighet både internt och externt bör värdesättas i högre utsträckning.
- Bilar används i relativt stor utsträckning i både i hemtjänst och hemsjukvård. Effektivisering av detta är ett tydligt utvecklingsområde för verksamheterna. Verksamheterna ser också möjligheter till alternativa fordon.
- Energieffektiviseringsåtgärder i kommunens äldreboenden är sannolikt också möjliga.
- Använda externa utredningsresurser i högre utsträckning, t.ex. genom examensarbeten. Verksamhets- och kvalitetsuppföljning kan genomföras i projektform.
- Tillskapa utvecklingsledarfunktioner eller motsvarande.
- Socialtjänsten ser gärna en stärkt roll för FoU-ombuden.
- Utveckla teknik inom hemtjänst, hemsjukvård och fjärrtillsyn.
- Utveckla teknik och bedömningsgrunder avseendehandläggning och biståndsbeslut.
- Användandet av omkringliggande kompetenser i högre utsträckning för att motverka avhopp, öka kunskapsinhämtning och minska risken för utanförskap, t.ex. i form av skola, bibliotek, musikskola, studieförbund, kulturella föreningar etc.

Bakgrund

Socialtjänsten har ett mycket brett ansvarsområde, vilket tydligt beskrivs både i lagstiftning och i strukturplan för socialnämndens verksamheter. Dessa ansvarsområden kommer i kontakt med snart sagt all övrig kommunal verksamhet, såväl lagstadgad som frivillig. Att dessa kontaktytor fungerar kommer att bli än mer viktigt inför framtiden.

För att effektivisera utbildningsresultaten anser socialtjänsten att kommunen måste jobba med barn och unga tidigare. Socialtjänsten är frågande inför studie- och yrkesvägledningens resultat och är frågande till om Studie och yrkesvägledningens (SYV) roll är anpassad till marknad, individ och föräldrar. Socialtjänsten anser att SYV-insatser bör sättas in tidigare, liksom djupare analyser av vad som styr ungdomars val, vilket också stöds av synpunkter från privata och offentliga arbetsgivare i kommunen.

Socialtjänsten har genom sin verksamhet noterat att elevvården i skolan inte är tillräckligt effektiv i nuläget, att individuellt stöd är marginellt, samt att insatser såsom studiegården sannolikt skulle behöva utökas. Dagens skola ställer högre krav på

studieteknik, och socialtjänsten föreslår därför att studieteknik schemaläggs för samtliga elever i Lyckseles skolor. Socialtjänsten noterar att trygghet hos elever både i skolan och i hemmet är av avgörande betydelse, och att kunskap hos socialtjänst, skola, förskola och föräldrar är avgörande för att förbättra tryggheten, bryta dysfunktionella mönster, och stärka de sociala nätverken för att familjer. Socialtjänsten har under det senaste decenniet noterat att familjestrukturer och de sociala nätverken i kommunen i många stycken har förändrats påtagligt.

Socialtjänstens erfarenheter pekar på att kommunens mottagning av personer med flyktingbakgrund är en räddning för framtiden, och att den kulturella bakgrunden generellt gör att personer med flyktingbakgrund passar mycket bra in på vad som efterfrågas som personliga egenskaper och erfarenheter för anställning i bland annat socialtjänstens verksamheter, men även i andra verksamheter som är både offentliga och privata. Språkkunskaper i svenska är dock en förutsättning, vilket bör prioriteras högre inom kommunen. Socialtjänsten efterlyser också att personer med flyktingbakgrund tas emot på ett annat sätt och med individanpassade insatser, då dessa personer utgjort och fortsättningsvis också kommer att utgöra ett positivt demografiskt tillskott inför framtiden.

Vad gäller målen om högre utbildning och ökad kunskapsnivå, anordnas chefsutbildningar, samt vidareutbildningar för socionomer och sjuksköterskor. Socialtjänsten ser ett behov även av nya kompetenser, såsom socialpedagoger och socialpsykologer. Socialtjänsten efterlyser därför utvidgade möjligheter att genomgå utbildningar på arbetstid för personalen. Detsamma gäller för utbildningsverksamheterna, där flera yrkesgrupper genomgår fortlöpande utbildning.

Socialtjänsten ser stor nytta med att lyfta in och knyta an tydligare till akademien, liksom ett behov av forskningstjänster. Man ser närhet till utbildning som en förutsättning för den samhällsservice man levererar och som till stor del syftar till att lyfta kommunens effektivitet och attraktivitet. Socialtjänsten anser att en högre prioritet på kunskap och skicklighet både internt och externt bör värdesättas. Socialtjänsten anser att evidensbaserade arbetssätt är mycket viktiga men att verksamheterna i nuläget arbetar för kortsiktigt, att man inte har personella resurser och i vissa frågor saknar kompetens för att kunna delta på ett effektivt sätt i pågående FoU insatser. Socialtjänsten anser att synen på och medverkan i FoU-arbete måste förändras då detta arbetsområde är avgörande för framtiden. Socialtjänsten anser vidare att omvärldsbevakningen har dragits ner under en längre tid, vilket ofta kan kopplas till FoU-frågorna.

FoU ses i dagsläget tyvärr ofta som kostnadsdrivande inför framtiden, vilket gör att efterfrågan på FoU-insatser minskat. Socialtjänsten anser att kommunen bör tänka i nya banor genom FoU, och att en ökad prioritering av detta inte behöver betyda att verksamheterna behöver mer pengar, utan på sikt förmodligen mindre. I detta är strategier viktiga, och chefer måste ges tid med långsiktigt arbete, liksom med FoU.

Åtgärds punkter i kommunens lokala utvecklingsprogram

– Sociala verksamheter (Stöd-Vård-Omsorg, Arbete-Sysselsättning-Individstöd, 0-20)

Genomförande

- Utvecklingsledarfunktioner för de sociala verksamheterna.
Ansvarig funktion: Kommunchef, Chef Stöd, Vård, Omsorg, Chef Arbete, Sysselsättning, Individstöd, chef 0-20.
- Sammanställning av projektidéer inom de sociala verksamheterna som kan realiseras under programmets genomförandetid (2015-2020) i syfte att nå intentionerna i Lycksele kommuns mål och verksamhetsplan, RUS, Nationella Reformprogrammet samt EU2020-strategin. Projektidéer kan vara inriktade mot:
 - Strukturfondsprojekt
 - Löpande utvecklingsarbete
 - Examensarbeten*Ansvarig funktion: Ansvarig funktion: Chef Stöd, Vård, Omsorg, Chef Arbete, Sysselsättning, Individstöd, chef 0-20, Projektkoordinator.*
- Implementering och anpassning av socialnämndens strukturplan, samt upprättande och implementering av fördjupningar utgående från identifierade utmaningar och behov i strukturplanen.
Ansvarig funktion: Kommunchef
 - Upprättande av styrdokument för kvalitetsperspektiven och integrerade utvecklingsteman i styrning och ledning.

Kartläggning och upprättande av åtgärdsförslag

- Genomgång av Struktur, prioritering och effektivisering av nätverk, samverkansorgan och samverkansformer mellan kommunen och externa aktörer avseende de sociala verksamheterna: *Ansvarig funktion: Chef Stöd, Vård, Omsorg, Chef Arbete, Sysselsättning, Individstöd, Chef 0-20.*
- Kartläggning och handlingsplanering avseende verksamheternas framtida beredskap och varningssystem. *Chef ASIS, Chef omsorg*
- Upprättande av handlingsplan för förbättrad integration
Ansvarig funktion: Kommunledningsgrupp

Lokalt utvecklingsprogram för Teknik, Näringsliv, Kultur och Fritid

Inledning

Det lokala utvecklingsprogrammet för Teknik, Näringsliv, Kultur och Fritid syftar till att identifiera utvecklingsområden för kommunens verksamhet

Kommunens olika verksamheter, liksom kommunens näringsliv har på ett positivt och framåtsyftande sätt lämnat bidrag och förslag till detta.

De huvudsakliga slutsatserna utifrån förarbetet med Lycksele kommuns Lokala utvecklingsstrategi och Lokala tillväxtprogram avseende Teknik, Näringsliv, Kultur och Fritid är:

- Att både offentlig- och privat sektor upplever problem av varierande omfattning och svårighetsgrad med att rekrytera framförallt spets- och specialistkompetenser, samt att behålla dessa.
- Att Lycksele kommun redan i nuläget har många fördelar gentemot EU, Sverige och Regionen ur en livsmiljösynpunkt och vad gäller övergripande samhällsservice.
- Att Lycksele kommun inte är en kommun som generellt tappar i marknadsstorlek, men som inte heller ökar sin marknadsstorlek. Det finns uppenbara risker med stagnerade marknader för hela kommunen, dvs. alltifrån enskilda medborgare och hushåll till kommunens näringsliv och kommunkoncernen.
- Att framförallt tjänsteföretag i kommunen uttrycker en tydlig vilja att växa, men även kommunens större industriföretag.
- Att närvaron av marknadsimperfectioner, framförallt på fastighets- och kapitalmarknaderna, gör att det sannolikt finns ett behov av kommunala makroekonomiska stimulansinsatser i form av ett stabiliseringspolitiskt ramverk.
- Att Kultur och fritidsfrågor betraktas som mycket viktiga för kommunens attraktivitet för såväl boende som besökare, för social och kulturell spridning och sammanhållning, samt för att stärka kommunens nätverk.
- Att Teknikområdet ansvarar för breda och viktiga frågor som är mycket viktiga för kommunens attraktivitet och funktionalitet, men saknar strategisk planering för ett effektivt framtida samhällsbyggande.

Förarbeten

Inom ramen för föreliggande dokument har en intervjuserie med 31 företagare genomförts, vilka ansvarar för mer än 300 anställda och 2013 hade en omsättning om mer än 200 MSEK. Företagen är spridda geografiskt i kommunen och även avseende i

vilken eller vilka branscher man är verksamma inom. Utöver detta har en genomgång av företagens förutsättningar genomförts.

Företagens framtidsplaner

Den generella synpunkten på huruvida man har expansionsplaner eller ej avseende antalet anställda varierar relativt mycket mellan företagen, men vissa generella mönster framträder;

Företag inom tjänstesektorn planerar ofta för expansioner, medan företag inom tillverkningsindustri och service generellt sett inte har lika omfattande expansionsplaner. Sammantaget för alla branscher och de flesta företag gäller att man ofta står inför personalväxling, t.ex. vid pensionsavgångar, vilket man mer ofta än sällan ser som en utmaning. Det tenderar alltså att finnas potentiella arbetstillfällen, men det upplevs ofta som svårt att hitta personal med rätt kompetens och erfarenhet.

Respondenterna uttrycker att framtidens rekryteringsbehov är, och kommer att förbli besvärliga. Det uttrycks att det svåraste är rekryteringen av anställda med spets- eller specialistkompetens, vilket gäller för samtliga branscher. Arbetstillfällen som idag finns vakanta i den privata sektorn kräver ofta en längre teknisk-, natur- data-, eller samhällsvetenskaplig utbildning med flerårig yrkeserfarenhet. Att många företag i den privata sektorn efterfrågar erfaren personal istället för nyutbildad beror på att företagen ofta är så pass små att det inte finns utrymme eller resurser för omfattande inskolning av mindre rutinerad personal.

Lycksele kommun betraktas i vissa lägen som en tillväxtmarknad, och i vissa lägen som en marknad som har stagnerat. Ingen respondent uttrycker dock bokstavligt talat Lycksele som en krympande marknad. Företag som planerar att växa avseende antalet anställda har dock vanligtvis sina kunder i en annan geografi än Lycksele kommun, och planerar därför ofta ibland för att etablera sig på andra orter.

Utöver att ersätta anställd personal, så finns det även ett mönster att många företag står inför en generationsväxling avseende drift och/eller ägande i företagen. Särskilt utsatt verkar handel och tjänstesektorn vara.

Det finns relativt stora variationer mellan företagen avseende inställningen till att ta emot praktikanter och liknande. Generellt menar man att det är svårt att handleda praktikanter, framförallt beroende på resursåtgången liksom att kunna erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter. De flesta respondenter uttrycker att näringslivet har ett samhälleligt ansvar för detta, men skillnader finns mellan och inom branscher och kan sannolikt ofta förklaras av vilka uppgifter och vilka uppdrag företaget har, men man menar samtidigt att matchning och kommunikation mellan praktikanordnare och företag lämnar en del övrigt att önska. De flesta företagare ser praktikmöjligheter som en långsiktig investering, i och med att det kan bidra till att behålla fler personer i kommunen.

Investeringar i Lycksele kommun

Respondenter uppger att större företag som vill etablera sig i Lycksele kommun ofta backar ur i och med att kommunen inte kan betraktas som en tillväxtmarknad, och att dessa större företag ofta kan ha svårt att anpassa sig till mindre marknader. Det uttrycks också att en lokal koppling och lokal förståelse för marknadernas villkor är viktigt, men att kompetens sammantaget är viktigast.

Respondenter anger att det ofta kan vara svårt att finna finansieringslösningar vid investeringar, framförallt på grund av att fastighetsmarknaden är relativt svag, och att företagens ofta största investering eller tillgång inte betraktas som tillräckligt värdefull för att kunna användas som säkerhet vid upplånande till andra investeringar i företagandet.

Näringslivsnätverk i Lycksele kommun

Respondenterna ger generellt uttryck för att det finns gott om nätverk och mötesplatser i kommunen och regionen, och att dessa många gånger även är för många till antalet. Man menar att samtliga branschorganisationer har sina egna nätverk, men att man som företagare ändå bjuds in till flera andra nätverk utöver det som ligger närmast. I första hand önskar man att samtliga branschorganisationer samordnar den verksamheten om möjligt. I nuläget upplevs det ofta som en risk att man som företagare prioriterar bort de aktiviteter, informationer och nätverksbyggen som skulle kunna nyttiggöras.

Merparten av respondenterna uttrycker att man i stort sett bortser ifrån de offentligt kända- eller öppna nätverken i och med att man har egna nätverk utan, som man uttrycker det; "omfattande bakgrundsbrus". Respondenter uttrycker också ett missnöje med nätverk såsom Lilla Partnerskapet, framförallt på grund av att man anser att dessa under de senaste åren inte medfört konkreta resultat och beslut, utan en konversation mellan kommunen och näringslivsföreträdare.

Företagens relation till Lycksele kommun

Generellt ger många respondenter uttryck för att okunskapen inom näringslivet är relativt omfattande kring vem som gör vad och vilka kompetenser som finns hos Lycksele kommun, vilket yttrar sig som ett glapp mellan företag och kommun. I samband med detta framförs också önskemål om personliga kontaktfunktioner vid kommunen som ges en mer detaljerad kännedom om företaget i fråga, för att minska ledtider vid eventuella kommunala förehavanden.

Man uttrycker tydliga synpunkter på att det vore bra om kommunen, näringslivet och skolan hade ett gemensamt diskussionsforum för hur man ska gå vidare, med mål om konkret resultat. Respondenterna är kluvna kring huruvida det bör- eller inte bör vara kommunens uppgift att initiera möten, träffar och nätverk. Vissa företag ger uttryck för sådana önskemål, medan andra anser att detta bör ligga på företagen.

De flesta respondenter anser att kommunens viktigaste uppgift för näringslivsklimatet är att ansvara för- eller bidra till attraktivt boende, god samhällsservice och

infrastruktur och vara en katalysator för samverkan med andra myndigheter. Respondenter anger att man upplever att både kommunen liksom alla instanser förstått betydelsen av detta.

Tydliga önskemål finns också om att Kommunen inte ska driva företag och i viss mån verksamhet som konkurrerar med privata initiativ, men underlätta för att driva företag och hantera områden där marknader saknas. Det handlar mycket om att både näringsliv och kommun måste jobba mycket med förståelse för varandras verksamheter och attityder åt båda håll.

Flera respondenter är frågande inför kommunens EU-projekt. Dels utifrån den strategi och de prioriteringar som kommunen och andra myndigheter har avseende dessa, men även på grund av en bristande systemförståelse. Respondenterna anger att de ser ett behov av att projektresultat och projektgenomförandekompetens etableras och blir kontinuerlig.

Utbildningsbehov i näringslivet

Vad gäller behoven av utbildning varierar detta kraftigt mellan dels omfattning av utbildning, men även avseende hur man vill att utbildningen ska anordnas och genomföras. Vissa respondenter anser att kommunen kan ha en roll att spela som samordnare av behovsbilden, medan andra företag ser specifika behov för vissa yrkeskategorier etc. de senare anordnar eller skickar vanligtvis sin personal på utbildning själva. Det finns ett tydligt intresse av webbutbildningar, och flera företag har redan nyttjat denna form av utbildning med goda resultat.

Kommunens roll i arbetet för ett positivt näringslivsklimat

Många respondenter ser kommunens näringslivsfunktioner som en viktig aktör i kontakter med andra myndigheter, liksom gentemot kommunens egna myndighetsfunktioner. Man upplever dock generellt att kommunen är sluten, att det är svårt att få en bild av vem som ansvarar för vad.

Det finns tydliga önskemål från merparten av företagen att kommunens personal arbetar mer utifrån ett lotsperspektiv, men även bedriver uppsökande verksamhet i större utsträckning riktat mot fler branscher. Företagen anger att de i sina normala affärsrelationer har personlig bankman, personlig försäkringsmäklare, personlig kontaktperson hos vissa myndigheter, men att detta saknas avseende kommunens tillväxtkontor, vilket är ett tydligt önskemål från flera företagare.

Önskemålen är också tydliga, från merparten av företagen, om en tydligt utpekad ansvarig näringslivschef, som ansvarar för näringslivsarbetet, som har en entreprenöranda och framförallt tid och utrymme att möta företagen på företagens villkor.

En tydlig synpunkt från respondenterna är att tanken med tillväxtkontoret är god, men att det saknas en tydlig prioritering av vad arbetet ska leda till, dvs. vilka mål man har med verksamheten, liksom ett från företagen efterfrågestyrt arbetssätt.

Lycksele kommuns inställning till näringslivets synpunkter.

Rekrytering och kompetensförsörjning

Lycksele kommun har noterat samma sak som näringslivet; dvs. att det ofta är svårt att rekrytera personal med specialistutbildning till kommunen, och att dessa svårigheter sannolikt kan komma att bestå i framtiden. Kommunen har särskilt svårt att rekrytera specialister och lärare inom framförallt Matematik och naturorienterade ämnen, liksom specialistsjuksköterskor. Lycksele kommun har i intervjuer och vid diskussioner identifierat ett antal projektidéer som sannolikt kan realiseras för att underlätta kompetensförsörjning till både näringsliv och offentlig sektor. Lycksele kommun anser att det är avgörande för framtiden att näringslivet utvecklar sitt arbete med integrerade utvecklingsteman.

Nätverk

Angående näringslivsnätverk ansvarar Lycksele kommun för- och deltar i ett antal nätverk. Kommunen har noterat att det finns en relativt stor spridning vad gäller om företagare väljer att delta i nätverk och specifika näringslivsmöten, liksom efterfrågan efter olika tematiska inlägg. För kommunen är detta en mycket svår fråga att hantera beroende på att det finns en tydlig spretighet i önskemålen kring huruvida kommunen ska ta initiativ eller ej. Det har visat sig att näringslivsträffar branschvis är mycket uppskattade, liksom sådana som berör mycket generella frågor som berör alla förr eller senare, såsom möten och informationer angående juridik, generationsskiften, etc.

Fastighetsvärden

Kommunen har noterat att fastighetsvärdena i kommunen är ett generellt problem för näringslivet, medan det ofta ses som en positiv faktor för hushållen. Med detta avses att det generellt sett är möjligt att få ett boende av hög standard och kvalitet till en i förhållande till riket låg kostnad. Å andra sidan blir det, utan betydande insatser av eget kapital, svårare att nyproducera eller investera i befintliga fastigheter då dessa ofta inte kan användas som säkerhet gentemot den privata lånemarknaden. Detta skulle de facto göra det önskvärt att öka fastighetspriserna i kommunen generellt, men detta är en fråga som i väldigt stor utsträckning är marknadsdriven. Kommunen har ett betydande ägande i fastigheter, genom Lycksele bostäder AB och Lycksele industrihus AB, vilka också är marknadsledande. Dessa bolag kan, genom hyreshöjningar öka avkastningen på de ägda fastigheterna, vilket per automatik leder till ett högre nettonuvärde för fastigheterna. Nettonuvärdet ska spegla fastighetspriset, vilket då skulle öka. De privata företagen skulle då anpassa sina hyror till marknadsledaren och således öka fastighetsvärdena. Detta skulle öka bankernas möjligheter att använda fastigheterna som säkerhet och därmed sannolikt möjliggöra finansiering via lån, vilket också bekräftas av bankerna.

Kunskap om kommun, kommunens kunskap och dess förutsättningar

Kunskapen om kommunen och dess funktioner upplevs ofta som svår att förstå sig på eller som svår att sätta sig in i av respondenterna, liksom det omvända. Lycksele kommun konstaterar att Lyckseles näringslivsstruktur är relativt mångfacetterad och innehåller till överväldigande del företag med få anställda.

Antal anställda	Antal företag
0-4	235
5-9	47
10-14	20
15-19	12
20-	16

Av de företag med 20 anställda eller fler är 6 företag i tillverkande industri, 3 byggföretag, 3 transport- och entreprenadföretag, 3 livsmedelsföretag och 2 tjänsteföretag. Företag i storleken 10-19 anställda är 32 stycken.

Dessa siffror i sig pekar sammantaget på att kommunen har en relativt smal arbetsmarknad.

I sammanhanget är det också väl värt att notera att det bland dessa företag också finns många företag som inte planerar att växa inom kommunen, vilket gör det sannolikt att företag ofta fungerar som försörjningsföretag för ägaren och en begränsad krets av anställda. Detta gör med stor sannolikhet, att företagen inte har tillräckliga resurser för att kunna genomföra en särskilt omfattande trend- och omvärldsbevakning, eller extern kommunikation utanför det som är att betrakta som det enskilda företags kärnverksamhet.

Detta förklarar därigenom också mycket av den problematik som finns avseende förståelse mellan företag och kommun och vice versa. Den enda lösningen som är uppenbar är att företagen växer och breddar sina resurser, men knappast ens detta kommer att vara tillräckligt för många företag.

Kommunen å sin sida kan naturligtvis också anpassa sin verksamhet, i alla fall i viss utsträckning till det företagen efterfrågar. Detta bör utredas vidare.

Teknik

LUS liksom RUS anger att miljöer, både inom- och utomhus är viktiga för kommunens attraktivitet och att dessa ska tillgängliggöras. I detta har kommunens teknikverksamhet ett tydligt ansvar för genomförande, medan Myndighet och Näringsliv, kultur och fritid ansvarar för kommunens planinstrument, vilka i tidigare arbeten, genomlysningar och analyser har befunnits vara bristfälliga. På samma sätt ansvarar teknikverksamheterna för delar av kommunens fastigheter, vilka utgör grunden för en stor del av kommunens energiförbrukning.

Utöver detta har även Teknik ett ansvar att planera för och förvalta kommunens mark, vilken ofta är stadsnära och man är ofta ensam ägare i att kunna planera för ny byggbar mark, både för industri- och bostadsändamål. Detta ska ingå i revidering av översiktsplan, liksom, i sammanslagning av detaljplaner, och kan med fördel även genomgå en egen översyn och planeringsprocess innan översiktplanen revideras.

Kultur och fritid

I den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är levande kulturliv, social ekonomi och fritid ett av de prioriterade områdena som ska bidra till att skapa social hållbarhet och befolkningsutveckling i vår region. I Lyckseles lokala utvecklingsstrategi (LUS) samt i kommunens kulturplan och fritidspolitiska program pekas kultur- och fritidsektorn ut som viktig för kommunens tillväxt och attraktivitet. Kommunens kultur- och fritidsverksamhet har ansvar för att bibliotek, musikskola och kommunens kultur- och fritidsanläggningar är funktionella. Lycksele kommun är delägare i Skogsmuseet i Lycksele AB, som har ett övergripande regionalt ansvar beträffande skogens och skogsbrukets historia. Av särskild vikt för museet är att gå in i utvecklingsinsatser vars syfte är att kommunicera och marknadsföra skogens roll i framtidens samhälle samt att utvecklas till ett nationellt skogsmuseum. Utöver detta bidrar kommunen med rådgivning, stöd och samordning till kultur- och föreningslivets aktiviteter och arrangemang via föreningsbidrag och tillgången till kultur- och fritidsanläggningar. Kultur- och fritidsverksamheten har ett särskilt fokus på målgruppen barn- och ungdomar samt att främja mångfald och ett jämställt och tillgängligt fritidsutbud för flickor och pojkar, kvinnor och män oavsett härkomst och ursprung. Kultur- och fritidsverksamheten har vidare ett ansvar att, i samverkan med andra aktörer, stödja arbetet med naturvård, tillgängliggörandet av naturen som rekreationsområde i syfte att värdet av denna ska vara en resurs i utvecklingen av lokalsamhälle och besöksnäring.

Åtgärds punkter i kommunens lokala utvecklingsprogram – Teknik, Näringsliv, Kultur och Fritid

Genomförande

- Sammanställning av projektidéer inom Teknik, Näringsliv, kultur och fritidsområdet som kan realiseras under programmets genomförandetid (2015-2020) i syfte att nå intentionerna i Lycksele kommuns mål och verksamhetsplan, RUS, Nationella Reformprogrammet samt EU2020-strategin. *Ansvarig funktion: Projektkoordinator, Näringslivschef, Chef Myndighet och Chef Teknik*
- Revidering av kommunens översiktsplan. *Ansvarig funktion: Näringslivschef*
- Upprättande av bostadsförsörjningsprogram. *Ansvarig funktion: Näringslivschef*
- Upprättande av trafikstrategi *Ansvarig funktion: Näringslivschef*
- Upprättande av VA-plan

- *Sammanslagning av kultur och fritidsplan, med inkluderande av kulturmiljöprogram. Ansvarig: Näringslivschef*
- Revidering och sammanslagning av kommunens detaljplaner. *Ansvarig funktion: Chef Myndighet*
- Upprättande och implementering av underhålls- och investeringsplan för kommunens fastigheter, allmänna anläggningar och utemiljöer, samt tillsättande av koordineringsresurs. *Ansvarig funktion: Chef Teknik*
- Upprättande av styrdokument för kvalitetsperspektiven och integrerade utvecklingsteman i styrning och ledning.
Ansvarig funktion: Kommunledningsgrupp

Kartläggning och upprättande av åtgärdsförslag

- Översyn av uppdrag, inriktning och prioritering för kommunens Näringslivsutvecklingsarbete. *Ansvarig funktion: Näringslivschef*
- Möjlighet till rekrytering- eller utbildning av personal med Specialistkompetens till både offentlig och privat sektor. *Ansvarig funktion: Näringslivschef och Chef utbildningscentrum*
- Struktur och prioritering för nätverk mellan kommunen-, företag-, företagarorganisationer och omvärlden.
Ansvarig funktion: Kommunchef och Näringslivschef
- Upprättande av plan för kommunens fastigheter och mark för industri- och bostadsändamål. *Ansvarig funktion: Chef Teknik*
- Strategi och handlingsplan för kommunal makroekonomisk styrning. *Ansvarig funktion: Kommunchef*